

26. ARAŞTIRMA ZİRVESİ “GELECEĞİ İNŞA ETMEK” KONUŞMASI**ORHAN TURAN – TÜSİAD YÖNETİM KURULU BAŞKANI**2 Mayıs 2023

Araştırma dünyasından çok değerli katılımcılar, değerli basın mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum...

26 yıldır kesintisiz olarak varlığını sürdüren bu kıymetli bilgi paylaşım platformunda, sizlerle bir arada olmanın mutluluğunu ve heyecanını yaşıyorum.

Gerçekten de anlamlı ve insanı farklı çağrışımlara sürükleyen bir tema altında bir aradayız. Birçok uzmanın tanımıyla dünyamız giderek bir “belirsizlikler çağı”na sürükleniyor. Küresel sağlık krizi, savaşlar, ekonomik durgunluk endişeleri ve iklim değişikliği ile bağlantılı doğal afetler karşısındaki çaresizliği arka arkaya yaşadık, yaşıyoruz.

Tüm bu krizler ve belirsizliklerin yanı sıra geleceğe dair korku ve endişeler insanlar arasındaki mesafeyi de açıyor. İşte “Çokluğun ritmi”, böylesine bir dünyada ilerlemenin yollarını arayan insanlığın, farklılıklar içerisindeki uyumu ve düzeni bulmasını kolaylaştırma potansiyeli taşıyor.

Zira tarihin bizlere öğrettiği en önemli derslerden biri korku ve endişenin bir gerçeği gölgeleyebileceği, ancak onu asla yok edemediğidir. O gerçek de şudur; insanlar bir araya geldiğinde çözülemeyecek sorun, dindirilemeyecek kriz, barıştırılmayacak taraf yoktur.

Tüm dünyayı etkileyen belirsizliklerin bizleri uzaklaştırdığı bu gerçekliğe ülke olarak yakınlaşmamızın yolu, yeniden biz olmaktan geçiyor. Tıpkı, 100 yıl önce yaptığımız gibi...

Değerli konuklar,

Cumhuriyetimizin 100’üncü yaşına girerken, tarihimizin en büyük felaketlerinden biriyle karşılaştık. 11 ilimizi etkileyen depremde on binlerce vatandaşımızı yitirdik. Milyonlarca vatandaşımız sevdiklerini kaybetti, evinden ve işinden oldu.

Yaralarımızı sarma seferberliğine girerken, en derin karanlıkların içinde dahi bir ışık demetinin yaratabileceği aydınlıkları görmemiz bizlere umut oldu. Ülkemizin her yanından insan, olanca çokluklarıyla bu büyük seferberliğe destek verdi, dayanışmanın en nadide örneklerinden birini sergiledi.

Çokluğun ritmini acı karşısında en net haliyle gördük. Bu da aklımıza şu soruyu getirmeli. Tüm farklılıklarını bir kenara bırakıp acıyı, kederi ve dayanışma ruhunu paylaşan ülkemiz, neden refahı da aynı ruhla paylaşmasın? Parlak bir geleceğe hiçbir bireyi geride bırakmadan ulaşamaz mıyız?

Biz hepsinin başarılabilmesine inanıyoruz. Bu inancın arkasında asla sönmeyen bir motivasyon bulunuyor. 100 yıl önce Cumhuriyetimizin Kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ve kurucu kuşağın önderliğinde yazdığımız “yeniden biz olma” hikayesi bizim için en büyük ilham kaynağı. Biz Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında, refahın adil biçimde dağıldığı, insani kalkınmasını sağlamış bir Türkiye hayal ediyoruz.

2023 yılının dünyası bu hayali kurmaya bizi mecbur ediyor. Bugün milletimizin rahat ve mutlu olmasının yolu kalkınma ile beraber ekonomik gelişmeden, toplumsal adaletten uluslararası toplumun saygın bir üyesi olmaktan ve insanlığın tüm mirasını tehdit altında bırakan ekolojik yıkım ve küresel ısınmaya karşı mücadele etmekten geçiyor.

Geleceğin ekonomisi teknoloji ve dijitalleşme ile şekilleniyor. Tüm sektörlerde iş modelleri dijital dönüşüm perspektifiyle yeniden kurgulanıyor. Bu durum ekonominin aktörlerini farklı düşünmeye, politikaları çok boyutlu kurgulamaya ve uygulamaları en hızlı şekilde gerçekleştirmeye zorluyor. Rekabet kuralları yeniden yazılırken yarının

ekonomisine hazırlıklı olabilmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir büyümeyi sağlayabilmek ancak bugünden atılacak somut ve kararlı adımlarla mümkün olacak.

Değerli konuklar,

Böyle bir dünya manzarası içerisindeki Türkiye hayalimizi TÜSİAD'ın 50. Yılı olan 2021'de yayımlamış olduğumuz Yeni Bir Anlayışla Geleceği İnşa başlıklı raporumuzda paylaşmıştık. Gelişmiş, saygın, adil ve çevreci Türkiye'yi nasıl inşa edeceğimiz sorusuna cevap aramıştık. Geleceğin Türkiye'sine

insani gelişme ve yetkinleşmeyi sağlayarak,

bilim ve teknolojiye yatırım yaparak ve

siyasal ekonomik ve toplumsal ilerlemeyi mümkün kılacak kurum ve kuralları içeren bir yönetim modelini benimseyerek ulaşabileceğimizi ifade etmiştik.

Kısacası; odaklanmamız gereken üç unsuru "insan, bilim, kurum ve kurallar" olarak özetlemiştik.

Bu ifadenin geçerliliği her geçen gün daha belirgin hale geliyor. Nedeni gün gibi açık: Günümüzde kalkınmanın esas sürükleyicisi, ne yeraltı kaynakları ne de yer üstüne betondan inşa edilen yapılar. Beton yapıların, hele ki bilim esas alınmamışsa, kurallara riayet edilmemişse, kurumlar tanımlanmış görevlerini layıkıyla yapmamışlarsa, nasıl da bir anda yok olabildiklerini, unutamayacağımız bir dersle öğrenmiş olduk.

Gelişmişliği, kalkınmayı, ancak yetkin insanların, bilimsel aklın, iyi düzenlenmiş ve herkesin uyduğu kuralların ve etkin çalışan kurumların üzerine inşa etmemiz gerektiğini çok iyi anladık.

Türkiye'nin yeni hikayesinde insanımız sürdürülebilir kalkınmanın hem öznesi hem de hedefi olmalı. Kalkınma her şeyden önce insan içindir. Hedef; insanımızın eğitilmiş, sağlıklı, değer yaratan, iyi bir işe, iyi yaşam standartlarına sahip, yarınına güvenen, çocuklarının geleceğinden emin, mutlu ve özgür olmasıdır.

Değerli konuklar,

Çağın dinamizmini kaçırmamak için tüm kaynaklarımızla ve acilen, bilim ve teknolojik ilerlemeyi temel alacak adımları atacak bir seferberlik içine girmemiz gerektiğine inanıyoruz.

Özellikle yirmi birinci yüzyılın ikinci çeyreğine doğru ilerlediğimiz bu dönemde, teknolojideki gelişmeleri dikkate aldığımızda, meselemiz sadece üretim yapmak da değil, ileri teknoloji ürün ve hizmetlere yönelmek ve daha fazla katma değer üretmektir.

Dünya ticaretinde yüksek teknoloji ürün ve hizmetlerin payı artarken düşük ücret, düşük beceri, düşük teknoloji ile üretilenlerin payı azalıyor. Türkiye'nin ise yüksek teknoloji ürün ihracatının payı 2013'ten bu yana %3 seviyelerini aşamıyor.

Geçtiğimiz günlerde TÜSİAD-TÜBİSAD işbirliği ile hazırlanan "Yüksek Teknoloji için Eylem Çağrısı" raporumuzda Türkiye'nin yüksek teknoloji ile hayata geçirebileceği potansiyeli ve bu hedef için kritik gördüğümüz eylem çağrımızı kamuoyu ile paylaştık. Ekonomide yüksek çarpan etkisine sahip sektörlerle odaklanmanın, geleceği doğru okumanın ve kaynakları doğru alana harcamanın ileri teknoloji atılımı için en önemli adımlar olduğunu düşünüyoruz.

Türkiye'yi her bölgesi ile bütüncül bir teknoloji üretim merkezi haline getirmemiz şart. İnsanı merkeze alan kalkınma anlayışı, teknoloji üretim merkezi olma yaklaşımımız için de geçerli olmalı. Nitelikli bilimsel araştırma ve inovasyon çalışmalarına ayrılan kaynakları, Ar-Ge harcamalarını artırmak ve bu kaynakları etkin kullanmak gerekiyor.

Eğitim bu noktada da en temel faktör. Yeni nesil teknoloji ve dijital okuryazarlık becerileri toplum seviyesinde yaygınlaştırılabilir. Eğitim müfredatı erken yaşlardan itibaren araştırma, eleştirel düşünme, sorgulama, dijital ve sosyo duygusal becerileri kazandıracak şekilde düzenlenmeli..

Dijital dönüşümün mevcut eşitsizlikleri azaltabilmesi için özellikle kız çocuklarının ve kadınların dijital yetkinliklerinin geliştirilmesine özel önem verilmesi, geleceğin mesleklerine hazırlık açısından kritik önem taşıyor.

Değerli konuklar,

İnsani gelişimde, bilimde, teknolojiye ve kurumlarda ülkemizi OECD ortalamasına çıkarmak için gereken adımları atabilirsek, 20 yıl içinde kişi başı millî gelirimizi 30 bin dolar seviyesine yükseltebileceğiz. Sadece milli geliri artırmak değil, gelir adaletini sağlamak da bu hedefin merkezinde.

İzmir’de İktisat Kongresi’ndeki konuşmamda da altını çizmiştim. Ülkemizde ciddi maddi yoksunluk oranı %27 ve gelir dağılımı eşitsizliği ölçütü Gini katsayısı 0,40. Toplam işgücü ödemelerinin GSYH içinde 2019’da %31 olan payı 2022 yılında %24’e geriledi. Bu veriler, geleceğin Türkiye’sini kurarken mutlaka yoksulluğun azaltılmasını ve gelir dağılımının iyileştirilmesini önceliklendirmemiz gerektiğini gösteriyor.

Gelecek dönemin en önemli başlıklarından bir tanesi de, bölgesel kalkınmışlık farklılıklarının azaltılması olacak. Eğitim, geniş bant internet erişimi, işsizlik oranı, hava kirliliği, sağlık, kültür-sanat faaliyetleri, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi insani ve toplumsal gelişmenin birçok alanında Türkiye, OECD ülkeleri arasında bölgesel farkların en derin olduğu birkaç ülkeden birisi.

Ülkemizde yaşayan tüm insanların bir arada, adil ve eşitlikçi bir topluma kavuşmaları için adaletli gelir dağılımı ve dengeli bölgesel kalkınmanın yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamayı da amaçlamalıyız. İnsan merkezli kalkınma ve toplumsal adalet, cinsiyet eşitsizliği ile mücadeleyi gerektiriyor. Hayatın her alanında kadın-erkek eşitliğini fiilen hayata geçirebilmeliyiz. Türkiye’de kadın hakları dendiğinde akla gelen başlıklardan birisi de maalesef kadın cinayetleri ve kadına yönelik erkek şiddeti. Şiddete sıfır tolerans ilkesiyle 6284 sayılı yasamızı tavizsiz uygulamalıyız. İstanbul Sözleşmesine de en kısa sürede dönmeyi diliyoruz.

Kadın – erkek eşitsizliğinin giderilememesinin bir nedeni de siyasette kadın temsiliyetinin çok düşük olması. Türkiye’de kadınlar seçme seçilme hakkını birçok gelişmiş ülkeden önce almış olsa da, günümüzde kadınların mecliste temsil oranı, dünya ortalamasının çok altında seyrediyor. Seçimlerin sonucunda daha fazla sayıda kadın siyasetçiye mecliste görebilmeyi umut ediyoruz.

Değerli konuklar,

Kalkınma yaklaşımında en kritik gördüğümüz bir başka unsur ekosistemin korunması olarak belirtiyoruz. İklim değişikliğinde, su kaynaklarında geldiğimiz nokta hepimizin malumu. Bilimsel araştırmaların, verilerin yıllardır dikkat çektiği bir durumun fiili sonuçları ile karşı karşıyayız. Ekosistem üzerinde geri dönüşüm etkileri yaratmayacak şekilde üretim ve tüketim kalıplarımızı hızla gözden geçirmeliyiz. Araştırmalar bireysel tercihlerin hızla artan bir şekilde sürdürülebilirlik üzerinden şekillenmekte olduğunu gösteriyor. Bu dönüşüm çalışmaları bireysel tercihlerin yarattığı güç ile ivmelenir, yaygınlaşır. Sağlıklı bilgi ile farkındalığın toplumun her kesiminde yükseltilmesi, hepimizin üzerine düşen bir görev. Kamunun, iş dünyasının, akademinin ve bireylerin kritik eşiğe gelmeden bu gidişatı tersine çevirme gücü vardır ve bu ortak hedefle bütüncül iyileştirmeyi sağlamalıyız.

Değerli konuklar,

Konuşmamın başında da belirttiğim gibi, ortak bir Türkiye hayalinin oluşması her bir vatandaşın katkısına, temsiline, umut ve hayallerine bağlı.

Demokratik kurumlar ve hukukun üstünlüğüyle birlikte gelir adaleti, dengeli bölgesel kalkınma, eğitim ve sağlık sisteminin yetkinliği, temiz bir çevre gibi unsurlar toplumsal güveni yükseltir, bir arada mutlu ve huzurlu yaşama iradesini pekiştirir, karşılaşılan zorlukları aşıp müreffeh bir gelecek kurmayı mümkün kılar.

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında ekonomik istikrarı sağlayan, refah düzeyi yüksek, dünya ile entegre, çoğulcu ve katılımcı demokrasisini güçlendiren, hukuk normlarına kayıtsız şartsız riayet eden, bilimsel bilgi üretiminde evrensel standartları yakalayan, dijital ve yeşil dönüşümü başaran bir Türkiye'ye ne kadar yakın olduğumuzu, adımlarımızın hızı ve eşgüdümü belirleyecek.

Cumhuriyet toplumun tüm vatandaşlarının eşit katılımı üzerine kuruludur. Farklılıklarımızı birer zenginlik olarak benimsediğimizde, en zorlu meseleleri bile meşru zeminde tartışarak çözebileceğimizi göreceğimizden hiç şüphem yok. Dil, din, mezhep, ırk, köken ayrımı olmadan herkesin eşit ve özgür yaşadığı, toplumda hiçbir kesimi kalkınma sürecinde geride bırakmayan, adil bir Türkiye mümkün.

Türkiye ikinci yüzyılına işte böyle güçlü bir potansiyelle giriyor. Elele vererek bu potansiyeli hayata geçirebileceğimize ve çok daha güzel bir gelecek kurabileceğimize dair güçlü inancımla, sözlerime son veriyorum.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyor; zirvenin başarılı geçmesini diliyorum.